

ТРИБИНА БИБЛИОТЕКЕ САНУ

ГОДИНА I

БРОЈ 1

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

THE SASA LIBRARY FORUM

YEAR I
VOLUME 1

Accepted on June 18th 2013, at the 6th meeting of the SASA Department of
Languages and Literature, following the reviews of academician
Nada Milošević Đorđević and academician *Predrag Piper*

Editor-in-chief
Corresponding member
MIRO VUKSANOVIĆ

BELGRADE
2013

ТРИБИНА БИБЛИОТЕКЕ САНУ

ГОДИНА I
БРОЈ 1

Примљено на VI скупу Одељења језика и књижевности
од 18. јуна 2013. године, на основу рецензија академика
Наде Милошевић Борђевић и академика *Предрага Пипера*

Уредник
дописни члан
МИРО ВУКСАНОВИЋ

БЕОГРАД
2013

Издаје
Српска академија наука и уметности

Технички уредник
Мира Зебић

Тираж 450 примерака

Штампа
Colorgrafx, Београд

© Српска академија наука и уметности, 2013

САДРЖАЈ

<i>Увод</i>	7
<i>Foreword</i>	9
ПРИКАЗАНЕ КЊИГЕ УТОРКОМ У САНУ (17. XII 1991 – 21. VI 2011)	11
ТРИБИНА БИБЛИОТЕКЕ САНУ (8. XI 2011 – 11. XII 2012).....	61
<i>Стари Грци : портрет једног народа / Иван Јордовић</i>	63
<i>Радост препознавања / Нада Милошевић-Ђорђевић</i>	79
<i>Жива реч : зборник у част проф. др Наде Милошевић-Ђорђевић / уредници Мирјана Детелић, Снежана Самарџија</i>	79
<i>Сентандреја : српске повеснице / Динко Давидов</i>	89
<i>Српска стематографија : Беч 1741. / Динко Давидов</i>	89
<i>Капија Балкана : брзи водич кроз прошлост Београда / Светлана Велмар-Јанковић</i>	99
<i>Лаза Костић / приредио Љубомир Симовић</i>	105
<i>Лаза Костић : 1841–1910–2010 : [зборник радова] / уредник Љубомир Симовић</i>	105
<i>Топонимија Пивске планине / Радојка Цицмил-Реметић</i>	123
<i>Српска енциклопедија. Том I. Књ. 1–2</i>	135
<i>Надмени савезник и занемарено српство : британско-српски односи (1875–1941) / Драгољуб Р. Живојиновић</i>	153

<i>Дечанска пустиња : скитови и келије манастира Дечана / Даница Поповић, Бранислав Тодић, Драган Војводић.....</i>	161
<i>Српска државност у средњем веку / Милош Благојевић.....</i>	169
<i>Граматика и лексика у словенским језицима : зборник радова с међународног симпозијума / главни уредник Срето Танасић.....</i>	177
<i>На траговима Војислава Ј. Ђурића / уредници Дејан Медаковић, Цветан Грозданов.....</i>	191
<i>Дан Библиотеке САНУ посвећен дугогодишњем управнику Библиотеке академику Никиши Стипчевићу.....</i>	197
<i>Птице : књижевност, култура / одговорни уредник Никола Тасић ; уредници Драган Бошковић, Мирјана Детелић.....</i>	207
<i>Друштвена и политичка мисао и делатност Владимира Јовановића : зборник радова са научног скупа одржаног 22. и 23. маја 2008. год. / уредници Михаило Марковић, Александар Костић.....</i>	217
<i>Кардиологија / уредници Миодраг Остојић, Владимир Кањух, Бранко Белеслин.....</i>	227
<i>Голи оток. Књ. 1–5 / Драгослав Михаиловић.....</i>	233
<i>Флора Србије. 2 / уредник Владимир Стевановић.....</i>	245
<i>Истакнути српски лекари и професори. Књ. 1 / Радоје Чоловић.....</i>	251
<i>Др Лаза К. Лазаревић – живот и дело : [зборник радова са научног скупа] / [уредници Радоје Чоловић, Брана Димитријевић].....</i>	251
<i>О песмама, поемама и поетици Матије Бећковића : зборник радова / [уредници Јован Делић, Драган Хамовић].....</i>	259
<i>Рачунарска интелигенција у саобраћају / Душан Теодоровић, Милица Шелмић.....</i>	269
<i>Саборно гробље у Сентандреји : прошлост и натписи / приредили Наташа Вуловић, Марија Ђинђић, Владан Јовановић, Данијела Радоњић, Димитрије Е. Стефановић (уредник и аутор уводних студија).....</i>	273
<i>Именик аутора, уредника и говорника.....</i>	281

УВОД

Делови укупне делатности САНУ јесу и приказивање књига и зборника у издању Академије, књига и зборника чији су писци и уредници академици, као и приказивање издања института и центара чији је САНУ оснивач. На тај начин се обнародују и оцењују резултати научних пројеката и личног доприноса чланова САНУ. Приказивање књига уторком у САНУ започето је 1991. године и непрекидно траје до данас. Од новембра 2011. године програми се одвијају под називом *Трибина Библиотеке САНУ*. Када је Академијин Извршни одбор то прихватио, истовремено је усвојио и текст који се штампа на свакој позивници:

„Трибина Библиотеке САНУ основана је да приказује јавности нове књиге чланова САНУ, нова издања САНУ и њених института, из свих области науке и уметности. Први уредник Трибине био је академик Никша Стипчевић, управник Библиотеке САНУ од 1991. до 2011. године.

Од октобра 2011. године уредник Трибине је дописни члан Миро Вуксановић, управник Библиотеке САНУ.”

Од новембра 2011. прикупљају се текстови написани за Трибину. Сви говорници су добили замолнице да своје прилоге дају за објављивање, али се нису одазвали они који су говорили без написаног текста. Због тога и није могао овај збир радова да буде целовит.

Приказане публикације дате су у хронолошком реду, са основним подацима (наслов, аутор или уредник, место издања, издавач, година). Испод тога, по редоследу казивања на Трибини, уписана су имена говорника с њиховим академским и научним звањима. Потом стоји датум када је књига приказана. Кратка реч уредника, на почетку, изговорена да служи као повезница с беседама које најављује, написана је као израз поштовања према књизи, говорницима и послу на уређивању Трибине. Беседе о приказаним књигама објављују се без измена, како су их аутори послали. Ако неко није дао текст, остаје забележено да је говорио.

У првом делу годишњака презентовани су сви програми од 1991. до половине 2011, под насловом *Приказане књиге уторком у САНУ*, са основним подацима и именом уредника академика Никше Стипчевића.

Други део годишњака *Трибина Библиотеке САНУ* има и такав наслов, са назначеним временским распоном и именом уредника. Потом се нижу беседе о приказаним публикацијама.

Регистар бележи имена поменута у годишњаку, а садржај наслове публикација и ауторе, односно уреднике.

Покретањем овог годишњака прибирају се чињенице које су део историје САНУ, скреће се пажња на Академијину издавачку делатност, упознаје се научна и остала јавност са стваралачким активностима академика и даје се сведочанство (које нажалост није потпуно) о елитном месту за приказивање књига.

С таквим намерама креће први број *Трибине Библиотеке САНУ*. Предлог за покретање *Трибине*, као нове серије, подржали су Савет Библиотеке, Одељење језика и књижевности, Издавачки одбор и Извршни одбор, а одлуку је донело Председништво САНУ 5. априла 2013. године.

Стручне сараднице у припреми приказивања књига биле су библиотекарке Љубинка Васић од 1991. до 2010. и Биљана Јоцић од 2010, у сарадњи са запосленима у Библиотеци и заједничкој служби САНУ.

април 2013.

М. В.

FOREWORD

Among many activities of the Serbian Academy of Sciences and Arts (SASA) there are public presentations of new monographs or collected papers published by the SASA, written or edited by SASA members, as well as new editions published by SASA institutes and centers. In this way, the results of scientific projects and personal contributions of SASA members are presented to the public eye and made available for assessment. The public presentations of books at the SASA on Tuesdays have been taking place since 1991. As of November 2011, the programmes have been running under the name *of the SASA Library Forum*. Once the Executive Council of the Presidency adopted the new name, it simultaneously approved the content of the text printed on every letter of invitation for the Forum:

“The SASA Library Forum was established so as to present to the public eye new books on science and arts written by SASA members, new SASA publications and the editions of SASA institutes. From 1991 to 2011 Nikša Stipčević, the director of the SASA Library, was the first editor-in-chief of the SASA Library Forum.

Since October 2011, corresponding member Miro Vuksanović, the director of the SASA Library, has been the Forum’s editor-in-chief.”

Since November 2012, the texts of the speeches uttered at the Forum have been collected. All participants received letters of request to hand in their speeches for publication; however, those who gave a speech without prior having prepared a written text did not answer the call. Hence this collection could not have been an integral one.

The publications presented at the Forum are listed chronologically, offering basic information (the title, author or editor, the place of publication, the publisher, and the year of publication). Beneath these, according to the Forum addressing turns, the names of participants accompanied with their academic and scientific titles are written. Afterwards, the date when the Forum was held is given. A short opening word by the Forum’s editor-in-chief follows, uttered in order to serve

as a link to the ensuing speeches, written out of admiration and respect for the publication presented, the participants and the editing task he was entrusted with. The reviews on the books presented are given with no alternations, in the original form the authors handed in. If someone has not submitted a text, their name is nevertheless mentioned among the participants.

The first part of this annual, entitled *The books presented on Tuesdays at the SASA*, brings a list of all programmes held in the period 1991-2011, basic information on the presentations and the name of the first editor-in-chief, academician Nikša Stipčević.

The latter part of *the SASA Library Forum* annual bares the same name, providing information on period when the Forums were held and the name of the editor. There after, the speeches on the books presented ensue.

Index provides names mentioned in the annual whereas the contents include titles of the publications presented, names of the authors, that is, editors.

By commencing this annual publication, the facts that marked the history of the SASA have been compiled, attention is drawn to the publishing activity of the Academy, scientific and non-scientific audiences are informed on creative endeavours of academicians and a sort of a testimony (though unfortunately not a complete one) about an exclusive spot where books are presented is given.

These were intentions that inspired the initiative for the first volume of *the SASA Library Forum*. The proposal to establish *the Forum* as a new Academy series received support from the Lybrary Council, Department of Language and Literature, Publishing committee and the Executive Council of the Presidency, whereas the Presidency passed the decision on April 5, 2013.

Librarians who assisted in the organization of the Forums were Ljubinka Vasić (1991-2010) and Biljana Jocić (since 2010) in cooperation with other Library and Academy employees.

April 2013

M. V

Кардиологија / уредници Миодраг Остојић, Владимир Кањух, Бранко Белеслин. – Београд : Завод за уџбенике, 2011

Говорили: академик Владимир Кањух
академик Миодраг Остојић
доц. др Бранко Белеслин

У Београду, уторак 9. октобар 2012. у 13.00 часова.

КЊИГА ВЕЛИКОГ СРЦА

Међу јавом и мед сном

*Срце моје самохрано,
ко те дозвола у мој дом?
неуморна плетисанко,
што плетиво плетеш танко
међу јавом и мед сном.*

*Срце моје, срце лудо,
шта ти мислиш с плетивом?
ко плетиља она стара,
дан што плете, ноћ опара,
међу јавом и мед сном.*

*Срце моје, срце кивно,
убио те живи гром!
што се не даш мени живу
разабрати у плетиву
међу јавом и мед сном!*

Лаза Костић

Два су слога у речи *срце*. Када ту реч дводелно изговоримо и ослушнемо, као да смо чули два откуцаја у средишту крвотока и мреже у коју је ухваћен цео наш организам. Зато је око именице срце природно сплетено неколико значења и на десетине израза што их свакодневно казујемо.

Вук је забележио: *чинити што преко срца*, а то је - нерадо, готово силом, *дошло му срце на мјеру*, односно - све се сложило како треба, задовољило га, као и питање *Јеси ли дигао росу са срца?*, које тражи одговор да ли је узео нешто *нашите срца*, ујутру, за прво окрепљење. О љубавној чежњи усмена књижевност има стихове у којима се *топи, вене и чили срце*. Притом се најдрагој особи говори - *срце моје*. Песник је признао да га је *срце откуцало*.

Неосетљив *нема срца* или је *камена срца*. Добар и пажљив има *меко и лако срце*. Злобан је *зла срца*, храбар *лављег*, немаран *тврдог*, повређен - *накрај срца*. У најдирљивије место погодити исто је што и *такнути у срце*. Пажљив *прирасте за срце* које *изгори* у патњи.

Потом се нижу опште и честе изреке: *имати од срца порода, искалити срце, лакнуло му на срцу, сишло срце у пете, примити к срцу...* Искреност је - *од срца*. Брига и несрећа су *ране на срцу*. Уживање је када се срцу пусти на вољу. Тешко је када неко *уједе за срце*. Лако је када *камен падне са срца*. И тако редом.

Племенити људи имају *златно, благо и велико срце*. Пуно нам је *срце* када их сретнемо и када примамо њихову доброту. Такви су сви који успешно лече немоћно, оболело срце. Зато нам *леже на срцу*. О њима је говор. Од људи великог срца добили смо велику књигу с насловом *Кардиологија*, свечано опремљену, на 1360 пространих страна чистог слога и колоритних илустрација, у поглављима која су као дуга у двадесет боја, с црвеним тракама свуда изнад пописа стране литературе, све о најчешће бираној медицинској специјализацији у Србији, под бригом Катедре за кардиологију београдског Медицинског факултета, уз покровитељство Одбора за кардиоваскуларну патологију САНУ и Фонда за ваше срце, у издању Завода за уџбенике, с нашим речима које се јављају саме – импресивно, изузетно, неопходно, савремено, научно, за награде.

На почетку тако обављеног посла, на уводном табаку *Кардиологије*, у азбучном реду, дата су имена аутора, са звањима и главним стручним подацима. У тако богатој личној карти књиге има сто шездесет и пет имена, 165 писаца текстова, 165 специјалиста за посебне области. Требало би наглас ишчитати тај читав сабор српских кардиолога. Окупили су знање о срцу и његовој мрежи у човеку, о невољама, о појавама болести, о лечењу, о бризи за складан ритам и миран сан.

Све су у књизи уредили, и своје прилоге написали, академик Миодраг Остојић, академик Владимир Кањух и проф. др Бранко Белеслин. Они, по заслуги, узимају прву реч.

(Уводна реч уредника)

М. В.

Миодраг Остолић • Владимир Кањух • Бранко Белеслин

Кардиологија је, вероватно, због структуре морбидитета и mortalитета у нашој земљи, најчешће бирана ужа специјализација у Србији, што ставља уреднике и ауторе ове књиге у високо одговоран положај да континуирано обезбеђују адекватну и савремену стручну едукацију која као финални производ има уџбеник из кардиологије. Али не само уско кардиологије, већ и сродних и повезаних области са којима се интердисциплинарно повезује, као што су молекуларна биологија, кардиопатологија, фармакологија, епидемиологија, физијатрија и рехабилитација, педијатријска кардиологија, кардиохирургија и васкуларна хирургија.

Кардиолози у Србији су увек поклањали велику пажњу не само свом стручно-научном раду већ и перманентној едукацији и оспособљавању нових млађих кадрова. У том смислу организовани су бројни стручни конгреси, семинари, едукативни курсеви, састанци и симпозијуми. Публиковане су разноврсне релевантне публикације, књиге, монографије и нарочито званични уџбеници (или поглавља) из кардиологије за редовну и последипломску наставу.

Није случајно да је прва од свих последипломских катедри формираних на просторима старе Југославије била Последипломска катедра из кардиологије 1965. године на Медицинском факултету Универзитета у Београду на челу са академиком Божидаром Ђорђевићем. Први званични уџбеник за последипломску наставу на Медицинском факултету у Београду био је последипломски уџбеник из кардиологије посвећен **Урођеним срчаним манама (1974. године)**. Писан је већином од стране српских, али и југословенских и иностраних кардиолога. Уредници овог уџбеника: академик Божидар С. Ђорђевић, кардиолог и дописни члан САНУ, Владимир И. Кањух, кардиоваскуларни патолог, добили су 1974. године Октобарску награду за науку – медицину, града Београда.

Следе **три издања последипломског уџбеника Кардиологија**. Док је у првом издању 1986. године одговорни уредник био проф. др Срећко И. Недељковић, у другом (1994. године) и трећем издању (2000. године) уредници су били: проф. др Срећко И. Недељковић, кардиолог (1923–2011), доајен српске кардиологије, носилац концепције књиге, аутор многобројних поглавља и уредник клиничко-хируршких радова; академик Владимир И. Кањух, кардиоваскуларни патолог, аутор 62 поглавља (у три издања) из кардиоваскуларне патологије и морфолошко-клиничких корелација у кардиоваскуларним болестима и прим. др сц. Милија Р. Вукотић, кардиолог (1921–2010), који је покривао проблематику превентивне кардиологије као и логистику и менаџмент књиге.

Треће издање, као научна монографија и последипломски уџбеник, у два тома на 2421 + 137 страница, штампано ћирилицом (први такав подвиг у нас), представљао је праву енциклопедију кардиологије и има трајну

вредност. Поред признања наше стручно-научне медицинске јавности: Захвалница Одбора за кардиоваскуларну патологију САНУ и Награда Св. Саве Југословенског удружења за интерну медицину, добила је Грамату захвалности Његове светости патријарха српског господина Павла и промишљену и садржајну честитку тадашњег председника СР Југославије Војислава Коштунице.

Садашње, **четврто издање последипломског уџбеника Кардиологија** (2011. године), написано је захваљујући изванредном напору Интердисциплинарне катедре кардиологије Медицинског факултета у Београду и њених сарадника. Главни координатор тих напора је био доц. др Бранко Белеслин, секретар Интердисциплинарне катедре кардиологије од 2002. године који је са великим ентузијазмом, пажњом и одлучношћу обављао свој посао.

У неубичајено дугом временском интервалу (11 година) између 3. и 4. издања, догодиле су се под нашим поднебљем велике политичке, економске, културолошке и научне промене, као и промене у сфери информатике. Те промене, и самим чином укидања санкција Србији, имале су позитиван утицај на развој кардиологије у нашој земљи уопште и то на сва три нивоа, здравственом, научноистраживачком и едукативном, али са друге стране отвориле су различите комплексне, и не увек прогресивне „транзиционе” проблеме које су делимично и разлог дужег периода између два издања. Управо, у циљу афирмације најпозитивнијих суштинских стручних и научних вредности српске медицине и кардиологије, уредници и аутори овог уџбеника без икакве дилеме настављају ову едицију са још већим ентузијазмом. Вероватно су се у здравственој равни највеће промене догодиле у области аритмологије и електрофизиологије, као и адултне и педијатријске интервентне кардиологије. Финансирање научноистраживачких пројеката у Србији, као и укључивање српске кардиологије у светске пројекте, почевши од примене терапије матичним ћелијама до нових лекова, довело је до појаве аутентичних наших резултата као и заједничких интернационалних истраживања на светској сцени саопштеним и публикованим на најпрестижнијим светским конгресима и у часописима.

Права револуција на пољу едукације одиграла се између 3. и 4. издања уџбеника „Кардиологија” захваљујући информатичком аспекту, односно примени интернета. Углавном су сви домаћи и интернационални часописи постали доступни скоро свима, а многи вебинари су омогућили широком кругу медицинских професионалаца оријентисаних ка кардиоваскуларној медицини да прате најновија достигнућа. У ери поплаве информација поставило се, не само код нас, питање улоге уџбеника као што је „Кардиологија” који се пишу годинама, тако да су неки текстови делимично застарели већ приликом изласка уџбеника. Општи је консензус да су уџбеници потребни и да су они комплементарни са новим електронским видовима информација, јер садрже класична знања и ставове. Зато је као један од носилаца тих позитивних

промена, интердисциплинарна Катедра последипломске наставе из кардиологије, Медицинског факултета, Универзитета у Београду припремила уџбеник „Кардиологија” који је пред вама. Он има 20 поглавља на 1.360 страна и „покрива” целу кардиологију, од молекуларног нивоа до интервентне кардиологије и кардиохирургије и васкуларне хирургије. У писању је учествовало 187 аутора и коаутора из земље и иностранства. Окосницу писаца чланака чине чланови поменуте катедре (која је основана 1979. године), али је дата и могућност да по позиву у писању учествују и изузетни стручњаци који нису њени чланови. То је посебно допринело квалитету књиге. Коректно је поменути да се у току четворогодишњег писања и припреме овог 4. издања вршило допуњавање појединих текстова тако да се може рећи да она садржи не само класичне ставове у кардиологији већ и оне који су иновативни са последњим референцама из 2011. године и препорукама које су објављене до 2011. године. Међутим, током 2011. године, Европско удружење кардиолога је издало још неколико нових препорука: Acute Coronary Syndromes (ACS) in patients presenting without persistent ST-segment elevation, Cardiovascular Diseases during Pregnancy, Peripheral Artery Diseases in Dyslipidaemias (Cardiovascular Disease Prevention – Risk Assessment and Management), али није било могућности да се инкорпоришу у ово издање књиге „Кардиологија”. Зато се читаоци упућују на те препоруке како би додатно допунили своја знања.

Књига је модерног дизајна, свако поглавље је обележено посебном бојом, поседује врло квалитетне илустрације као и индекс са великим бројем појмова и кључних речи. У складу са информатичком револуцијом, са доступношћу интернета, овај уџбеник у концепцијском смислу представља померање од енциклопедијско-монографског према сажетијем и строже структурисаном уџбенику. Посебна је пажња посвећена униформисаности и савременој структури књиге са једнаким приказом илустрација и литературе. Посебно смо поносни на чињеницу да су кардиолошке базичне науке (Нормална и патолошка морфологија, ембриологија и генетика кардиоваскуларног система, затим Физиологија и патофизиологија кардиоваскуларног система, као и Кардиоваскуларна фармакологија) са једне стране, али и педијатријска кардиологија, кардиохирургија и васкуларна хирургија, са друге стране, представљени на репрезентативан начин са пажњом каква им и доликује. Неизмерно смо захвални свим ауторима из ових области, јер овај уџбеник не би био потпун без целовитог сагледавања и приказа целокупне кардиоваскуларне медицине. Посебно желимо да истакнемо савремене теме (неке скоро потпуно непознате за претходна издања) које су уврштене у овај уџбеник: коронарну резерву протока и спироергометрију, савремени приказ нуклеарне магнетне резонанце и компјутеризоване томографије у поглављу Преглед пацијента и неинвазивна дијагностика; регенеративна медицина и терапија, како у поглављу Физиологије и патолошке физиологије кардиоваскуларног система тако и Инвазивне и интервентне кардиологије; инвазивно лечење акутног инфаркта миокарда код коронарне болести; спортска кардиологија у

оквиру аритмија и кардиоваскуларне болести код посебних група пацијената; посебно нових тема у оквиру срчаних пејсмејкера (имплантабилни кардиовертер дефибрилатор и ресинхронизациона терапија), клиничке електрофизиологије и инвазивне и интервентне кардиологије (комплетно функционално инвазивно испитивање, визуелизационе технике са ОЦТ-ом, приказ савремених некоронарних интервенција код структурних болести срца, као и концепт вулнерабилног плака). У књигу је уврштено и поглавље које се тиче кардиоваскуларних манифестација болести других органа који представља и мостове према другим областима медицине.

Велику захвалност за помоћ у припреми и штампању овог уџбеника дугујемо Заводу за уџбенике, Београд, на челу са директором и главним уредником др Милољубом Албијанићем. Велику захвалност упућујемо др Јелени Костић, др Стефану Јуричићу, др Милици Николић и др Милану Маринковићу на изради индекса појмова.

Уверени смо да ће ова књига бити незамењиви сапутник и пријатељ свих оних у чијој жижи интересовања је кардиоваскуларни болесник.